

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R ในการพัฒนาทักษะ*
ด้านการอ่านจับใจความ
LEARNING MANAGEMENT USING SQ6R TECHNIQUE TO
DEVELOP READING COMPREHENSION SKILLS

พระชินวัฒน์ จารุธมฺโม/ชาชีโย¹

Phra Chinnavat Jaruthammo/Chachiyo¹

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

¹Mahamakut Buddhist University, Isan Campus

Corresponding Author, E-mail: Email: Chinnavat1123@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R ในการพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความ ซึ่งเป็นวิธีการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งผ่านกระบวนการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน ได้แก่ Survey (สำรวจ) มองภาพรวมของเนื้อหาผ่านหัวข้อหลัก หัวข้อย่อย Question (ตั้งคำถาม) กระตุ้นการคิดวิเคราะห์และตั้งเป้าหมายในการอ่าน Read (อ่าน) อ่านเนื้อหาอย่างละเอียดโดยเน้นประเด็นคำถาม Record (บันทึก) สรุปสาระสำคัญในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น แผนภาพหรือ Mind Map Recite (ทบทวน) ทบทวนด้วยการพูดหรือเขียนสรุปด้วยภาษาของตนเอง Reflect (ไตร่ตรอง) เชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์ Relate (เชื่อมโยง) นำเนื้อหาไปปรับใช้กับชีวิตจริง Review (ทบทวนซ้ำ) ทบทวนเพื่อเสริมความจำและลดการลืม เทคนิค SQ6R ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เข้าใจเนื้อหาได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง ลดปัญหาการอ่านแบบขาดความเข้าใจ ทั้งยังสามารถปรับใช้ได้กับหลากหลายวิชา ถือเป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และทำให้ผู้เรียนสามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

* Received 14 April 2025; Revised 7 May 2025; Accepted 12 June 2025

คำสำคัญ: เทคนิค SQ6R, การอ่าน, การอ่านจับใจความ

Abstract

This academic article aims to explore learning management approaches using the SQ6R technique to develop reading comprehension skills. SQ6R is an effective reading strategy that enables learners to gain a deep understanding of content through an eight-step learning process: Survey: Gain an overview of the content by examining main and subtopics. Question: Stimulate analytical thinking and set reading goals through the creation of questions. Read: Read the content thoroughly, focusing on information related to the questions. Record: Summarize key ideas in an easy-to-understand format, such as diagrams or mind maps. Recite: Review the content by speaking or writing summaries in one's own words. Reflect: Connect new information with prior knowledge or personal experience. Relate: Apply the content to real-life situations. Review: Revisit the material to reinforce memory and reduce forgetting. The SQ6R technique supports systematic learning by helping learners extract essential information accurately and deeply. It addresses the problem of reading without true comprehension and can be adapted to various subjects. Moreover, it serves as a practical strategy for developing lifelong learning skills and enables learners to process information effectively and sustainably.

Keywords: SQ6R technique, Reading, Reading comprehension

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์และสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติที่สร้างความเป็นเอกภาพ เสริมบุคลิกภาพ และใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างสันติ ทั้งยังช่วยแสวงหาความรู้ พัฒนากระบวนการคิด และปรับตัวต่อความก้าวหน้าทางสังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี อีกทั้งเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมและประเพณี สมควรแก่การอนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1-2)

ทักษะการอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ภาษาไทยและการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน เพราะช่วยให้เข้าใจและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การอ่านช่วยแสวงหาความรู้ ติดตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และพัฒนาความคิด คนที่มีทักษะการอ่านดีจะได้รับทั้งความรู้ ประสบการณ์ และความบันเทิง ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับนิตยา คำเอี่ยม (2552, หน้า 32) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศทุกวัย เพราะมนุษย์ต้องใช้การอ่านเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดที่จะนำความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพบว่านักเรียนไทยยังขาดทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพันทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว (2545, หน้า 53) ที่ว่าอุปสรรคปัญหาที่พบในการเรียนวิชาภาษาไทย คือ ขาดทักษะการอ่าน โดยเฉพาะ การอ่านในระดับพื้นฐาน คือ การอ่านจับใจความของสาร ซึ่งต้องผ่านการฝึกฝนการอ่านเป็นอย่างดี

เสาวณี ฉิมสุนทร (2535, หน้า 3) กล่าวว่า การที่นักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ เนื่องจากนักเรียนขาดการฝึกฝนทักษะการอ่านจับใจความที่ถูกต้อง หรือที่เรียกว่าการอ่านเป็น นักเรียนยังคงใช้วิธีการอ่านและจดบันทึกเรื่องราวเฉพาะที่เห็นว่าควรจดบันทึกเท่านั้นโดยขาดการคิดวิเคราะห์ว่าควรนำความรู้ที่ได้รับไปก่อให้เกิดประโยชน์ในเรื่องใดได้บ้าง เช่นนำไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือนำไปถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่น เป็นต้น หากมีการปรับพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นผู้อ่านเป็นได้แล้ว ปัญหาด้าน

การอ่านจับใจความเหล่านี้จึงจะหมดไป และนักเรียนก็จะประสบความสำเร็จในการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นการอ่านในเรื่องทั่ว ๆ ไปหรือแม้กระทั่งการอ่านเพื่อจับใจความหรือการอ่านเพื่อจับประเด็น สำคัญต่าง ๆ

จากปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องนำวิธีการสอนที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน หนึ่งในแนวทางที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การใช้เทคนิค SQ6R ซึ่งเป็นวิธีการอ่านที่พัฒนามาจาก SQ3R ของโรบินสัน (Robinson) โดยเพิ่มขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหา ตรวจสอบความเข้าใจ และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น เทคนิค SQ6R นี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวม เนื่องจากมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ สร้างความเข้าใจ และพัฒนาทักษะการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจ (Survey) ขั้นตั้งคำถาม (Question) ขั้นอ่าน (Read) ขั้นบันทึก (Record) ขั้นจดจำ (Recite) ขั้นทบทวน (Review) ขั้นสะท้อน (Reflect) ขั้นสร้างใหม่ (Reshape) กระบวนการทั้ง 8 ขั้นตอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการอ่านที่มีโครงสร้างชัดเจน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ จดจำสาระสำคัญได้ดี และสามารถวิเคราะห์เนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถจดจำเนื้อหาที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงให้ความสนใจแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R ในการพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน โดยหวังว่าจะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ และการสื่อสาร ตลอดจนทำให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

แนวคิดที่เกี่ยวกับการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความคิด เพื่อนำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาความรู้ความสามารถ ตลอดจน

เป็นทักษะสำคัญที่ช่วยในการรับสารต่าง ๆ รวมถึงการตีความ วิเคราะห์ และประมวล
ข้อมูลที่ได้รับและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นการใช้กระบวนการคิด การตัดสินใจ การใช้เหตุผล การแสวงหา
ความรู้ ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2539, หน้า 122) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน
เป็นกระบวนการทางสมองที่ต้องใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และ
เข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิด
และความรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้อื่นให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมาย
นั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

กองเทพ เคลือบพณิชกุล (2542, หน้า 80) ให้ความหมายของการอ่านว่า การ
อ่านเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร เป็นขั้นตอนของการรับสาร โดยผู้อ่านใช้
ประสาทสัมผัสทางตา รับภาพ คือตัวอักษรหรือสัญลักษณ์อื่นที่ผ่านกระบวนการทาง
ความคิด เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องนั้นแล้วตีความหมายออกมาได้ทั้งความหมายตรง
และความหมายแฝงอย่างถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน แล้วยังสามารถ
สรุปความหมาย แนวความคิดตามขั้นตอน โดยใช้สมรรถภาพ ของการอ่านตามลำดับจน
สามารถนำความหมายมาประยุกต์ใช้วิจารณ์หรือประเมินคุณค่าของงานเขียนได้โดย
อาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน กล่าวโดยสรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง
กระบวนการในการใช้สมองเพื่อแปลความหมายของคำ ข้อความ เรื่องราว ที่ทำให้ผู้อ่าน
เกิดความเข้าใจและสามารถตีความสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้ โดยใช้ประสบการณ์เดิม
เข้ามาเกี่ยวข้องก่อนที่จะประมวลเป็นความรู้ใหม่และนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้

2 ความสำคัญของการอ่าน

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 4-5) ได้กล่าวถึง
ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติ ถ้าเยาวชนใน
ชาติเป็นนักอ่านที่มีความสามารถทางการอ่าน ก็จะสามารถนำความรู้และความคิดจาก
สารที่อ่านกลับมาพัฒนาประเทศชาติของตน ซึ่งนักเรียนจะได้รับความรู้และความคิด

เมื่ออ่านสารหลายประเภทจำนวนมากขึ้น ความรู้และความคิดก็มากขึ้นเป็นลำดับ สามารถใช้ความรู้เป็นกรอบในการดำเนินชีวิตของตนในอนาคตได้เป็นอย่างดี

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556, หน้า 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีพัฒนาการในความรู้ ความคิด การสรุปข้อมูล การเข้าใจสังคมและรู้จักรูปแบบของสารประเภทต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ การอ่านในทางการศึกษาของนักเรียน และบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาสติปัญญา พัฒนาความสามารถ และยังพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบอาชีพและการสร้างความเพลิดเพลินในการอ่านและยังสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านที่ดีควรมีจุดมุ่งหมายในการอ่านว่ามีความต้องการรู้สิ่งใดจากการอ่าน หากมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนจะทำให้การอ่านเป็นไปตามแนวทางที่วางไว้ นักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึง จุดมุ่งหมายการอ่านไว้ดังนี้

ศิริพร ลิ้มตระการ (2537, หน้า 7-8 อ้างถึงใน จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อิมสำราญ, 2548, หน้า 93-94) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการอ่านไว้ ดังนี้

1. อ่านเพื่อรู้ข่าวสาร เป็นการอ่านเพื่อศึกษาความเป็นไปของโลกและพัฒนาความรู้ของตนเอง การอ่านเพื่อจุดประสงค์ข้อนี้ต้องอ่านทุกวัน เพื่อจะได้สะสมข้อมูลไว้ใช้โดยจะใช้วิธีการอ่านแบบกวาดสายตาและการอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้น หากมีข้อมูลใดที่น่าสนใจจึงค่อยปรับเปลี่ยนวิธีการอ่านเป็นการอ่านอย่างละเอียดแทน ได้แก่ การอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร สารสาร แผ่นพับและแผ่นปลิวต่าง ๆ

2. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นการอ่านเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ของนักเรียน นักศึกษาและบุคคลทั่วไป การอ่านชนิดนี้เป็นการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผู้อ่านจะต้องเลือกใช้วิธีที่เหมาะสม ตามความมุ่งหมายแต่ละตอน

3. อ่านเพื่อใช้ในวิชาชีพ เป็นการอ่านเพื่อพัฒนาการทำงานตามอาชีพของแต่ละคน รวมทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ตนเอง ผู้อ่านจะต้องศึกษาความก้าวหน้าของศาสตร์ในอาชีพของตน

4. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นการอ่านตามความพอใจของตนเองเพราะการอ่านหนังสือจัดเป็นงานอดิเรก ซึ่งเป็นที่นิยมมากชนิดหนึ่ง ผู้อ่านจะได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านสิ่งที่ตนชอบและสนใจ เช่น การอ่านสารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น บทร้อยกรองและการ์ตูนคำโฆษณาต่าง ๆ

5. อ่านเพื่อผ่อนคลายความทุกข์ใจ เป็นการอ่านเพื่อให้ตนเองมีความรู้สึกที่ดีขึ้น เพราะบางช่วงชีวิตของคนอาจจะพบปัญหาและอุปสรรค

วรณีย์ โสมประยูร (2539, หน้า, 127) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้ การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การอ่านแต่ละครั้งจะมีความมุ่งหมายแตกต่างกันออกไป ถ้าผู้อ่านตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งไว้ จะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพสูงจากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ทดลองปฏิบัติและทดลองสอนมาแล้ว จุดมุ่งหมายที่เคยตั้งไว้มีดังนี้

1. การอ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านตำรา อ่านบทความ อ่านสารคดี
2. การอ่านเพื่อความบันเทิง เช่น อ่านนวนิยาย อ่านการ์ตูน อ่านวรรณคดี
3. การอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือประเภทชวนหัวเราะต่าง ๆ
4. การอ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เช่น อ่านสารคดี อ่านประวัติศาสตร์
5. การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์จากข้อมูลที่ได้ เช่น การอ่านข่าว
6. การอ่านเพื่อหาประเด็นว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริงส่วนใดเป็นของจริง เช่น การอ่าน
7. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น อ่านบทความในวารสาร
8. การอ่านเพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง อ่านคำแนะนำ อ่านคู่มือการใช้เครื่องไฟฟ้า

9. การอ่านเพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน มีน้ำเสียงเหมาะกับเนื้อเรื่องและเหมือนกับพูด เช่น อ่านบทละครต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปว่า การอ่านมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ตลอดจนส่งเสริมสมรรถภาพในการอ่านของผู้อ่าน และยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน การอ่านจะประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้น ผู้อ่านควรตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านว่าอ่านเพื่ออะไร จะทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องที่ตนอ่านได้ถูกต้องและเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

4 ประโยชน์ของการอ่าน

สุนีย์ สิงหะเคนทร์ (อ้างอิงใน บุญรอด โชติวชิรา, 2549, หน้า 71) สรุปได้ว่าการอ่านก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและแก่ชาติโดยรวม เพราะการอ่านทำให้บุคคลมีความรู้ดีเยี่ยมทำให้ประเทศชาติพัฒนามากขึ้น

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (อ้างอิงใน บุญรอด โชติวชิรา, 2549, หน้า 71) สรุปได้ว่าการอ่านก่อประโยชน์ที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมของตนและคนในสังคม รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการอ่าน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และต่อประเทศชาติ อีกทั้งเป็นการถ่ายทอดมรดกทางขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติเพราะการอ่านทำให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ ที่จะช่วยพัฒนาประเทศไปได้ด้วยดี

แนวคิดที่เกี่ยวกับการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ เป็นการอ่านเพื่อการทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน จับประเด็นสำคัญได้ และสามารถบอกจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่องได้ พร้อมทั้งนำไปใช้พัฒนาความรู้ความสามารถในการอ่าน ดังนั้นการอ่านจับใจความ เป็นการอ่านเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่านแล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้อีกด้วย

1. ความหมายของการอ่านจับใจความ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

บันลือ พลกะวัน (2545, หน้า 29-35) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่า เป็นการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญเป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง เป็นการอ่านเพื่อต้องการทราบว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญตรงไหน และมีความหมายว่าอย่างไร จะเห็นได้ว่าการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญส่วนใหญ่ จะเน้นในเรื่องของความเข้าใจและค้นหาสาระสำคัญหรือประเด็นที่สำคัญของเรื่องที่อ่าน

เอี่ยมพร โชคสุชาติ (2556, หน้า 38) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่า เป็นการอ่านเพื่อค้นหาสาระสำคัญหรือจุดมุ่งหมายของเรื่อง ทั้งที่เป็นความรู้หรือข้อมูลที่ผู้อ่านสนใจ ความคิดหรือทัศนะของผู้เขียนมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นใจความสำคัญ และส่วนที่ขยายใจความสำคัญ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความ คือ การอ่านเพื่อที่จับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน พร้อมทั้งทำความเข้าใจของเนื้อเรื่องที่อ่าน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนใจความหลักและส่วนใจความรอง

2. ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความ ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2546, หน้า 207) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ว่า การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้ การอ่านจับใจความมีความสำคัญต่อการอ่านเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะสามารถรู้ได้ถึงสาระสำคัญของเนื้อเรื่องที่อ่าน

วิไล ทองสม (2558, หน้า 26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ว่า การอ่านจับใจความมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ผู้รับสารจะได้รับประโยชน์จากการอ่านอย่างเต็มที่ ถ้าผู้รับสารสามารถรับสารที่ผู้ส่งสารส่งให้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง กระบวนการสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้รับสารสามารถรับสารจากเรื่องที่อ่านได้ก็คือ การจับใจความ

กล่าวโดยสรุปว่า การอ่านจับใจความ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทำให้ทราบสาระสำคัญของเรื่องและยังสามารถนำสิ่งที่อ่านไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ การอ่านมีความสำคัญต่อการแสวงหาความรู้ได้อย่างมากมาย และยังสามารถนำความรู้ได้จากการอ่านไปเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

3. องค์ประกอบของการอ่านเพื่อจับใจความ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2556, หน้า 162-164) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

1. ประสบการณ์ของผู้อ่าน คือ เหตุการณ์ที่ได้พบเห็นจากการอ่านและการได้ยินทั้งประสบการณ์ตรงและประสบการณ์รอง ทั้งจากการฟัง การอ่าน ถ้าผู้อ่านได้อ่านเรื่องที่ตนมีประสบการณ์มาก่อน ก็จะช่วยให้อ่านได้อย่างรวดเร็ว และสามารถจับใจความได้ถูกต้อง

2. ความรู้พื้นฐานของผู้อ่าน คือ ความรู้เดิมเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ่านเรื่องได้เข้าใจและจับใจความได้ครบถ้วน

3. วัฒนธรรมของผู้อ่าน คือ “ภาษาพูด” ของผู้อ่านที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูด เช่น ประชาชนที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาพูดจะมีผลต่อการออกเสียงคำในภาษาไทยเสียงมีการเพี้ยนไปจากเสียงเดิม ซึ่งอาจทำให้เข้าใจความหมายของคำที่ผิดเพี้ยนไปด้วยการจับใจความ เรื่องที่อ่านก็อาจผิดพลาดได้

4. ความสนใจของผู้อ่าน เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการอ่านจับใจความ ความสนใจที่มีต่อการอ่านจะเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้อ่านต้องการอ่านเรื่องที่ตนสนใจ ผู้อ่านแต่ละคนจะมีความสนใจที่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า ความสนใจของผู้อ่านเกี่ยวข้องกับการศึกษาและอาชีพ ผู้อ่านมีความสนใจอ่านสารที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งจะมีส่วนช่วยพัฒนาการอ่านจับใจความได้ถูกต้องและรวดเร็ว

5. การเรียนรู้ของผู้อ่าน เป็นความสามารถในการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำ และจับใจความเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง การอ่านจับใจความจะเกี่ยวข้องกับการจำ การเข้าใจ และทฤษฎีที่ได้จากการอ่าน ส่วนการเข้าใจจะเรียงลำดับเหตุการณ์ แล้วสรุปเป็นใจความสำคัญ ซึ่งผู้อ่านจะต้องอาศัยความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมมาช่วยในการตัดสินใจตีความหมายก่อนที่จะสรุปเป็นใจความสำคัญ

6. การทำงานของสายตา จะเกี่ยวข้องกับการทำงานของสายตา ถ้าหากมีปัญหาทางสายตาซึ่งจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการอ่านจับใจความ คือ สายตาที่ผิดปกติ ซึ่งได้แก่

การมองเห็นไม่ชัด สายตาสั้น สายตาวายและสายตาเอียง สายตาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการอ่านจับใจความ

7. พื้นฐานทางภาษา เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้อ่าน ถ้ามีพื้นฐานทางภาษาถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับคำ ความหมายของคำและหลักภาษา ก็จะช่วยให้อ่านสามารถจับใจความสารที่อ่านได้ถูกต้อง

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556, หน้า 126) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการอ่านจับใจความไว้ว่า การอ่านจับใจความเป็นกระบวนการบูรณาการขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับผู้อ่าน ได้แก่ ประสบการณ์ ความรู้พื้นฐาน วัฒนธรรมความสนใจ การเรียนรู้ การทำงานของสายตา และพื้นฐานทางภาษา หากขาดอย่างใดอย่างหนึ่งก็จะทำให้อ่านไม่สามารถจับใจความได้สมบูรณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาที่จะทำให้อ่านอ่านช้าและจับใจความได้ไม่ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการอ่านจับใจความประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการในแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญทุกองค์ประกอบ และความสามารถของผู้อ่านก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความรู้พื้นฐาน วัฒนธรรมและพื้นฐานทางภาษา หากขาดอย่างใดอย่างหนึ่งจะทำให้อ่านไม่สามารถจับใจความได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์

4. จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2556, หน้า 166-168) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่า เป็นจุดประสงค์ที่ผู้อ่านได้กำหนดไว้ก่อนการอ่าน โดยมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้อ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ และผู้อ่านต้องมีความคิดเกิดขึ้นโดยความคิดนั้นเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่ปรากฏอยู่ในสาร อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความสามารถแบ่งเป็นได้ 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ซึ่งแต่ละระดับมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับต้น เป็นระดับพื้นฐานของการอ่านจับใจความที่ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจ คำ กลุ่มคำ ประโยค และข้อความที่ปรากฏอยู่ในสาร โดยจะต้องมีความรู้ความ

เข้าใจในเรื่องที่อ่าน ซึ่งประเด็นสำคัญของเรื่องได้จำต้องจำรายละเอียดปลีกย่อย จำขั้นตอนและเหตุการณ์สำคัญได้ แยกประเภทสารที่อ่านได้ถูกต้อง

2. ระดับกลาง เป็นความคิดระดับกลางที่ผู้อ่านจะตอบคำถามโดยอาจมีความคิดเห็นแทรกอยู่ในคำตอบแต่ละข้อเพื่อช่วยในการตัดสินใจ โดยจะประกอบด้วยคำถามต่าง ๆ เช่น ทำนายผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากสมมติฐาน บอกลักษณะนิสัยของบุคคลในเรื่อง บอกแนวคิดหรือแก่นของเรื่องใช้เนื้อหาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎเกณฑ์ เข้าใจเหตุและผล แปลความเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ย่อหรือสรุปความเรื่องที่อ่านได้ เลือกใช้สุภาษิต คำพังเพย หรือสถานการณ์เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดของเรื่องได้

3. ระดับสูง เป็นระดับการคิดวิจารณ์ญาณที่ผู้อ่านต้องมีพื้นฐานการพัฒนาจากระดับต้น และระดับกลาง ความคิดในระดับวิจารณ์ญาณจะประกอบด้วยคำถามต่าง ๆ ผู้อ่านควรตอบคำถามให้ครบถ้วน บางข้ออาจต้องอ่านเนื้อเรื่องหลายครั้งจึงจะได้คำตอบที่ถูกต้อง

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ (2559, หน้า 127) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้น เป็นระดับพื้นฐานระดับกลางเป็นระดับที่มีความคิดเห็นแทรกอยู่และระดับสูงเป็นการคิดวิจารณ์ญาณ

กล่าวสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความ คือ ผู้อ่านเข้าใจในสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน บอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน นำข้อคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้นที่เป็นระดับพื้นฐานระดับกลางที่มีความคิดเห็นแทรกอยู่และระดับสูงเป็นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

5. หลักการสอนอ่านจับใจความ

การสอนอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ครูต้องพยายามสร้างความสนใจให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านจับใจความ โดยฝึกให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจในเรื่องราวที่กำหนด โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเป็นตอน ๆ ตามเนื้อเรื่องนั้น ๆ นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงหลักการสอนของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

บันลือ พุกกะวัน (2545, หน้า 145) กล่าวถึงการสอนการอ่านจับใจความไว้ว่า เป็น การอ่านเรื่อง เพื่อต้องการทราบว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญ ตรงไหนและมีความหมายอย่างไร ซึ่งมีขั้นตอนในการฝึกดังนี้

1. อ่านเรื่องราวผ่าน ๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องนั้นว่าด้วยเรื่องอะไรบ้างจุดใดบ้าง ตอนใดเป็นตอนสำคัญของเรื่อง
2. อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจให้ถูกต้อง
3. ตอบคำถามสั้น ๆ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ หรือบันทึกย่อเพื่อทดสอบความเข้าใจตนเอง
4. เรียบเรียงใจความสำคัญด้วยตนเอง
5. ขึ้นเสนอแนะการฝึก
6. สอนคำที่ควรศึกษา หรือคำที่มีความหมายพิเศษให้ก่อน เพื่อไม่ให้มีปัญหาเกี่ยวกับการตีความ จับใจความ
7. ตั้งคำถาม เพื่อค้นหาคำตอบ
8. สรุปโครงสร้างเรื่องให้ฟังก่อนอ่าน
9. สนทนาเกี่ยวกับภาพ หรือประสบการณ์ที่มีส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน
10. กำหนดเวลาในการอ่านให้เหมาะสมกับจำนวนคำที่อ่าน และลดเวลาให้น้อยลงทีละน้อย
11. ควรแนะนำให้รู้ว่าใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า จะอยู่ตอนต้นของย่อหน้าหรือตอนท้ายของย่อหน้า และสรุปจะอยู่ตอนท้ายของเรื่อง แต่ถ้าเป็นบทสนทนาหรือบทร้อยกรอง จะต้องอ่านจับใจความทุกบรรทัด
12. ควรนำเรื่องง่าย ๆ สั้น ๆ ให้ฝึกก่อน แล้วเพิ่มความยาวขึ้นตามลำดับ
13. ให้ปฏิบัติกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการอ่าน เช่น ตอบคำถาม สรุปเรื่องเพื่อทดสอบความเข้าใจ
14. หลังการอ่านในใจแล้ว อาจจะอ่านออกเสียงอีก โดยเฉพาะเนื้อเรื่องที่เป็นบทร้อยกรอง

แวมยุรา เหมือนนิล (2556, หน้า 17) กล่าวถึงพฤติกรรมการอ่านที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนอ่านจับใจความได้หรือไม่ ควรมีทักษะต่อไปนี้

1. การจัดลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่านและสามารถเล่าได้โดยใช้คำพูดของตนเอง
2. การบอกเล่าความทรงจำจากการอ่านในสิ่งที่เฉพาะเจาะจงได้ เช่น ข้อเท็จจริง
3. รายละเอียด ชื่อ สถานที่ เหตุการณ์ วันที่ และอื่น ๆ
4. การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อเสนอแนะหลังการอ่านได้
5. การรู้จักแยกข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือจินตนาการได้
6. การรวบรวมข้อมูลใหม่กับข้อมูลเก่าที่มีอยู่แล้ว
7. การเลือกความหมายที่ถูกต้องและนำไปใช้ได้
8. การให้ตัวอย่างประกอบได้
9. การจำแนกใจความสำคัญ และส่วนใจความสำคัญได้
10. การกล่าวสรุปได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสอนอ่านจับใจความ ครูต้องสร้างความสนใจให้นักเรียน เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านจับใจความ โดยฝึกให้นักเรียนอ่านเพื่อความเข้าใจเรื่องราวที่กำหนดให้ การบอกรายละเอียด การจัดลำดับเหตุการณ์ การบอกถึง เหตุผล โดยครูต้องตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเป็นขั้นเป็นตอนตามเรื่องนั้น ๆ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R เป็นเทคนิคที่ช่วยส่งเสริมการอ่านให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบไปด้วย 8 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนเป็นการสอนเพื่อ พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นเทคนิคที่สามารถนำไปใช้ได้กับเนื้อหาหลากหลาย รูปแบบ โดยมีการพัฒนามาจาก Robinson (1970) เป็นผู้พัฒนาคิดค้นเทคนิค SQ3R ในระหว่างปี 1940 - 1949 โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย Survey (การ สสำรวจ), Question (การตั้งคำถาม), Read (การอ่าน), Recite (การสรุปใจความสำคัญ) และ Review โดยต่อมา Pauk (1984) ได้นำเทคนิคนี้มาพัฒนาเป็น SQ4R โดยเพิ่ม ขั้นตอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ดังนี้ Survey. Question. Read. R-Record (การจดบันทึก), Recite, Reflect (การสะท้อนสิ่งที่อ่าน) โดยมีความ

แตกต่างในขั้นตอนที่ 4 โดยเพิ่มกิจกรรม Record (การจดบันทึก) เพื่อให้นักเรียนได้จดบันทึกสิ่งที่ได้ และปรับเปลี่ยนขั้นตอนที่ 6 จาก Review เป็น Reflect เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ช่วยให้นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญ รายละเอียด และสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้ ต่อมา Pauk (1997) ได้นำเทคนิค SQ4R มาพัฒนาเป็น SQ5R เพื่อให้การอ่านนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการเพิ่มกิจกรรม Review มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้อ่านทบทวนเนื้อเรื่องที่อ่านแล้วจึงสรุปเรื่องราวจากนั้น Williams (2005) ได้พัฒนาแนวคิดมาจาก Robinson, Feldt and Moore, and Whittaker and Shaughnessy และแนะนำให้ผู้เรียนนั้นใช้เทคนิค SQ6R เพื่อใช้ในการอ่านงานวิจัยหรือบทความ โดยมีขั้นตอนในการอ่านทั้งหมด 8 ขั้นตอน นอกจากนี้ Avila (2010) ได้พัฒนาเทคนิค SQ6R โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง สร้าง และตอบคำถามด้วยตัวเอง วิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหา และสะท้อนการเรียนรู้ รวมไปถึงการถ่ายทอดข้อมูลประกอบด้วย 8 ขั้นตอน เช่นเดียวกัน

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R

การศึกษาความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R นั้น ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา และนำเสนอในส่วนที่สำคัญ ดังนี้

อารีย์ ทองเพ็ญ, (2556, หน้า 70) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R เป็นการสอนอ่านที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ จากบทอ่านอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน เช่น การอ่านและสำรวจเนื้อหาในบทอ่านเพื่อหา ความหมาย โดยรวมและประเด็นสำคัญ ๆ ของการอ่าน การถามคำถามจากหัวข้อต่าง ๆ ที่พบในขั้นตอนที่สำรวจเนื้อหาการอ่านเนื้อหาในบทอ่าน การตอบคำถามต่าง ๆ ในตอนท้ายของแต่ละข้อความ เพื่อให้จำเนื้อหาที่อ่านได้ การทบทวนประเด็นสำคัญต่าง ๆ ในรูปของงานเขียน นอกจากนี้ การอ่านเพื่อการเรียนรู้ยังเสริมให้ผู้อ่านได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้อ่านจะต้องอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจความคิดของผู้แต่ง การอ้างอิงสื่อต่าง ๆ และการเชื่อมโยงความคิดจากสิ่งหนึ่งไปสู่สิ่งหนึ่ง เป็นต้น

2. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R

Williams (2005) ได้พัฒนาแนวคิดมาจาก Robinson, Feldt and Moore, and Whittaker and Shaughnessy และแนะนำให้ผู้เรียนนั้นใช้เทคนิค SQ6R เพื่อใช้ในการอ่านงานวิจัยหรือบทอ่าน โดยมีขั้นตอนในการอ่านทั้งหมด 8 ขั้นตอนดังนี้

1. Survey (สำรวจ) ขั้นตอนการสำรวจเป็นการกวาดสายตารวดเร็ว เพื่อจดชื่อเรื่องของบทความอ่านบทสรุปที่อยู่ใกล้กับชื่อเรื่อง

2. Question (ตั้งคำถาม) เป็นการตั้งคำถามว่าเนื้อเรื่องนั้นจะเกี่ยวกับอะไร ทำไมหัวข้อจึงมีความสำคัญ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นรวมทั้งเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของเนื้อหาที่มีต่อผู้เรียน โดยตรงช่วยให้ผู้เรียนนั้นมีความกระตือรือร้นที่อยากจะอ่านบทความมากขึ้น

3. Read (อ่าน) เป็นขั้นตอนของการอ่านบทความแล้วสรุปเอาใจความสำคัญของแต่ละหัวข้อให้อยู่ในรูปแบบหัวข้อย่อหรือสรุปย่อของแต่ละส่วนให้เหลือเพียงประโยคเดียวช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าอะไรคือใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าหรือจุดบันทึกและหาคำศัพท์ใหม่ๆจะช่วยให้ผู้เรียนนั้นมั่นใจมากขึ้น

4. Reflect (การสะท้อน) เป็นขั้นตอนของการสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมให้ความสนใจกับรายละเอียดเพื่อนำไปสู่ภาพรวมได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5. Review (ทบทวน) ในขั้นนี้เป็นการทบทวนหัวข้อเรื่องสรุปย่อหรือสรุปใจความสำคัญสำรวจตารางและแผนภูมิต่าง ๆ เพื่อหาความสำคัญเตรียมตัวสำหรับการอภิปรายในชั้นเรียน

6. Rehash (ปรับปรุงใหม่) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในชั้นเรียน

7. Rethink (คิดอีกรอบ) ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนนั้นทบทวนและเขียนสิ่งที่เพื่อนแนะนำ

8. Reevaluate (ประเมินผลอีกครั้ง) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนั้นสามารถแก้ไขหัวข้อเรื่อง บทสรุปและสามารถเตรียมข้อมูลนั้นเพื่อใช้ในสถานการณ์จริงได้ นอกจากนี้ Avia (2010) กล่าวว่า เทคนิค SQ6R นั้นได้มีการพัฒนามาจาก เทคนิค SQ3R โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง สร้างและตอบคำถาม

ด้วยตัวเอง วิเคราะห์ โครงสร้างของเนื้อหาและสะท้อนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนเช่นเดียวกัน ดังนี้ ขั้นสำรวจ (Survey) โดยผู้สอนนั้นจะให้ผู้เรียนสำรวจเรื่องราวที่อ่านอย่างคร่าว ๆ ว่ามีหัวเรื่อง หรือหัวข้อย่อยอะไรบ้าง ขั้นตั้งคำถาม (Question) ในขั้นนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนนั้นมีความอยากรู้อยากเห็น คำถามนั้นจะช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนนั้นนึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่ เชื่อมโยงกับเรื่องที่กำลังอ่าน และในขณะเดียวกัน เพื่อถามตัวเองอยู่เสมอว่า ใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงอยู่นั้นคืออะไร เกี่ยวข้องกับอะไร หรือใครบ้าง ในตอนไหนหรือเมื่อไหร่ การตั้งคำถามนี้จะช่วยในการอ่านขั้นตอนต่อไปมีจุดมุ่งหมายและสามารถจับประเด็นสำคัญได้อย่างถูกต้อง ขั้นอ่าน (Read) เป็นขั้นตอนของการอ่านบทความหรือข้อความนั้น ๆ อย่างละเอียด และในขณะเดียวกันก็หาคำตอบของคำถามที่เคยตั้งไว้ ในขั้นนี้จะเป็นการอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญต่าง ๆ หากมีคำถามเพิ่มอีกก็อาจใช้วิธีจดบันทึกเพิ่มไว้ แล้วตั้งใจอ่านต่อไปจนกว่าจะได้รับคำตอบที่ต้องการ ขั้นบันทึก (Record) ในขั้นนี้จะให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นการอ่านนั้น โดยมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและจำเป็นใช้ข้อความที่รัดกุมเรื่องย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน ขั้นจดจำหรืออ่านออกเสียง (Recite) เพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้ทำความเข้าใจ ในคำตอบและเนื้อเรื่อง โดยอ่านแล้วจดจำตัวอย่างจากการจดบันทึกย่อหรือการขีดเส้นใต้เพื่อเตือนความจำของตัวเอง ขั้นทบทวน (Review) ผู้เรียนจะได้ทบทวนเรื่องที่อ่านมาทั้งหมด โดยการอ่านคำถามที่ผู้เรียนได้ตั้งไว้ และคำตอบในแต่ละข้อ ให้ผู้สอนและเพื่อน ๆ ในห้องฟัง ขั้นสะท้อน (Reflect) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะขยายความในสิ่งที่ตัวเองได้เรียนรู้ โดยพิจารณาว่าคำถามที่สร้างขึ้นนั้นกับคำตอบที่สามารถจดบันทึกได้นั้นช่วยให้ผู้เรียนนั้นมีความสนใจและเรียนรู้ประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้หรือไม่ ขั้นสร้างใหม่ (Reshape) ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลจากบทอ่านที่ได้อ่าน โดยผ่านวิธีที่ตัวเองถนัด เช่น การทำแบบทดสอบตนเอง ทำภาพ Poster หรือการเขียนสังเคราะห์จากสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้

จากแนวคิดดังที่ได้กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยเทคนิค SQ6R จะช่วยให้ผู้เรียนนั้นได้ตรวจสอบความเข้าใจของตนเองและเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างเป็นระบบประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน โดยสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจ (S = Survey) ให้ผู้เรียนนั้นได้สำรวจบทความที่จะต้องอ่านอย่างคร่าว ๆ โดยดูจากหัวข้อหรือรูปภาพที่ประกอบ

ขั้นที่ 2 ตั้งคำถาม (Q = Question) เพื่อให้ผู้เรียนนั้นเกิดความอยากรู้อยากเห็น และมีจุดประสงค์ในการอ่าน ให้นักเรียนนั้นได้ตั้งคำถามให้สัมพันธ์กับเรื่องราวที่กำลังจะอ่าน

ขั้นที่ 3 อ่าน (R1 = Read) เป็นขั้นตอนในการอ่านบทความอย่างละเอียดพร้อมทั้งกับค้นหาคำตอบเพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 2 จากนั้น บันทึก (R2 = Record) ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่านในขั้นที่ 3 โดยจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและจำเป็น ใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน จดจำหรืออ่านออกเสียง (R3 = Recite) หลังจากที่ได้ผู้เรียนได้อ่านจบในแต่ละตอนหรือแต่ละบทแล้วให้ทำสรุปใจความสำคัญโดยพยายามใช้ถ้อยคำของตนเองด้วยการอ่านทวนคำถามซ้ำอีกและจะจะได้สรุปคำตอบได้ง่ายขึ้น

ขั้นที่ 4 การทบทวน (R4 = Review) ผู้เรียนจะทบทวนหัวข้อหรือประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จดบันทึกไว้หลังจากที่อ่านจบแล้วจะเป็นการทบทวนคำถามและคำตอบในหัวข้อที่เคยได้ตั้งไว้หรือเน้นในคำสำคัญสำคัญ ถ้าหากไม่แน่ใจในตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่เพื่อที่จะทบทวนความจำได้มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 สะท้อน (R5 = Reflect) หลังจากที่ได้ผู้เรียนได้อ่านบทความแล้วจะให้ผู้เรียนนั้นได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่ตรงกันหรือเป็นความคิดเห็นที่อยากจะเพิ่มหรือลดส่วนใดออกไป

ขั้นที่ 6 การรวบรวมข้อมูลใหม่ (R6 = Reshape) ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลจากบทอ่าน โดยแปลงข้อความให้เป็นข้อมูลของตนเอง แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

บทสรุป

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R ในการพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยเฉพาะในยุคที่การคิดเชิงวิเคราะห์ และการเรียนรู้เชิงรุกมี

ความสำคัญมากขึ้น เทคนิค SQ6R นี้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและกระตุ้นกระบวนการคิดอย่างลึกซึ้ง เทคนิคนี้ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1. Survey (สำรวจ) อ่านหัวข้อหลัก ภาพประกอบ และสรุปเนื้อหาเบื้องต้นเพื่อคาดเดาเรื่องที่อ่าน 2. Question (ตั้งคำถาม) ตั้งคำถามตามหลัก 5W1H เพื่อกำหนดเป้าหมายในการอ่าน 3. Read (อ่าน) อ่านเนื้อหาอย่างละเอียดและเน้นแนวคิดสำคัญ 4. Record (บันทึก) จดบันทึกโดยใช้แผนภูมิหรือ Mind Map เพื่อช่วยจดจำ 5. Recite (ทบทวน) อธิบายเนื้อหาด้วยคำพูดตนเองเพื่อเสริมความเข้าใจ 6. Reflect (ไตร่ตรอง) วิเคราะห์และเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้เดิม 7. Relate (เชื่อมโยง) นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง 8. Review (ทบทวนซ้ำ) ทบทวนเนื้อหาหลายครั้งเพื่อลดการลืมและเสริมสร้างความเข้าใจอย่างถาวร

ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ และการสื่อสารข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาอย่างมีระบบและมีประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนเนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางที่ชัดเจนในการอ่าน ทำให้สามารถดึงข้อมูลสำคัญจากเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการอ่านแบบผ่าน ๆ โดยไม่ได้ทำความเข้าใจอย่างแท้จริง และช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และนอกจากนี้ เทคนิค SQ6R ยังสามารถนำไปปรับใช้กับวิชาต่าง ๆ ได้อย่างยืดหยุ่น ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: หลักสูตรสถานศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กองเทพ เคลือบพณิชกุล. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ. (2556). *การอ่านและการเขียนทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์. (2559). *การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิตยา คำเอี่ยม. (2552). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บันลือ พุกกะวัน. (2545). *แนวพัฒนาการอ่านเร็ว คิดเป็น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญรอด โชติวชิรา. (2549). *ทักษะทางภาษาไทยและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาไทย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พันธ์ทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว. (2545). “ปัญหาการสอนย่อความในระดับอุดมศึกษา.” *วิชาการ*, 5(6), 53.
- วรรณิ โสมประยูร. (2539). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิไล ทองสม. (2558). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แววมยุรา เหมือนนิล. (2556). *การอ่านจับใจความ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2556). “ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน.” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวณี ฉิมสุนทร. (2535). *บทเรียนสำเร็จรูปการเรียนภาษาฝรั่งเศสเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชินโนรสวิทยาลัย*

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศี กษาศาสตรมหาบั ณฑิต ,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อารีย์ ทองเพ็ญ. (2556). ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธี SQ6R ร่วมกับเทคนิค KWL
ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจในการอ่านและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบั ณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

เอี่ยมพร โชคสุชาติ. (2556). การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน
อายุ 9–12 ปี ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จากการสอนอ่านโดยวิธี
PQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนที่ความคิด. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบั ณฑิต,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

Avila, M. (2010). *Instructional practices: SQ6R*. Retrieved from
<http://web.bcoe.org/minicorps/foreading//index.cfm>.

Pauk, M. (1997). *SQ5R study technique*. Retrieved from
<http://www.mhhe.com/cls/psy/ch07/sq5r.mhtml>.

Pauk, W. (1984). *The new SQ4R*.

Robinson, F. (1970). *SQ3R: Effective study*. Academic Learning Centre
Universiti of Manitoba. In: New york: Harper & Row.

Williams, S. (2005). *Guiding students through the jungle of research-based
literature*.